

اقتصاد و بافت شهر پاوه، متاثر از ویژگی های طبیعی

مرتضی خالدی مکی^۱

^۱ کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری. دانشگاه پیام نور واحد پاوه

نویسنده مسئول:

مرتضی خالدی مکی

چکیده:

شهرستان پاوه به دلیل دارا بودن شرایط ویژه جغرافیایی و ژئومورفولوژیکی و برخورداری از آب و هوای معتدل کوهستانی و نزولات جوی مناسب و موقعیت خاص جغرافیایی نسبت به شهرهای دیگر دارای بافت و اقتصاد متفاوتی می باشد که متأثر از عوامل مختلف طبیعی می باشند بنابراین تعیین و شناخت عوامل طبیعی و محیطی در این شهر به لحاظ نقش و کاربردی که در چرخه بوم شناس حیات انسانی دارند از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در این پژوهش هدف تعیین میزان تأثیر ویژگی های طبیعی بر بافت و اقتصاد شهر پاوه می باشد و شناساندن این تأثیرات در دو مقوله بافت و اقتصاد. ابتدا محیطی طبیعی این شهر را از نظر ناهمواری خاک، پوشش گیاهی، جنگل و ... بررسی و سپس ویژگی های اقلیمی آن یعنی (تابش دما، بارش، باد، برف و تبخیر) را مطرح کرده و بعد از آن ویژگی های اجتماعی این شهر را یعنی وضع موجود، وجه تسمیه، روند شکل گیری، ویژگی های فرهنگی، جمعیتی را مورد بررسی قرار داده و مطلب بعدی موضوع اصلی یعنی تأثیر ویژگی های طبیعی بر بافت و اقتصاد است و در آخر راهکارها و منابع را مطرح نموده است.

کلید واژه: بافت شهری. ویژگی های طبیعی. طبیعت پاوه.

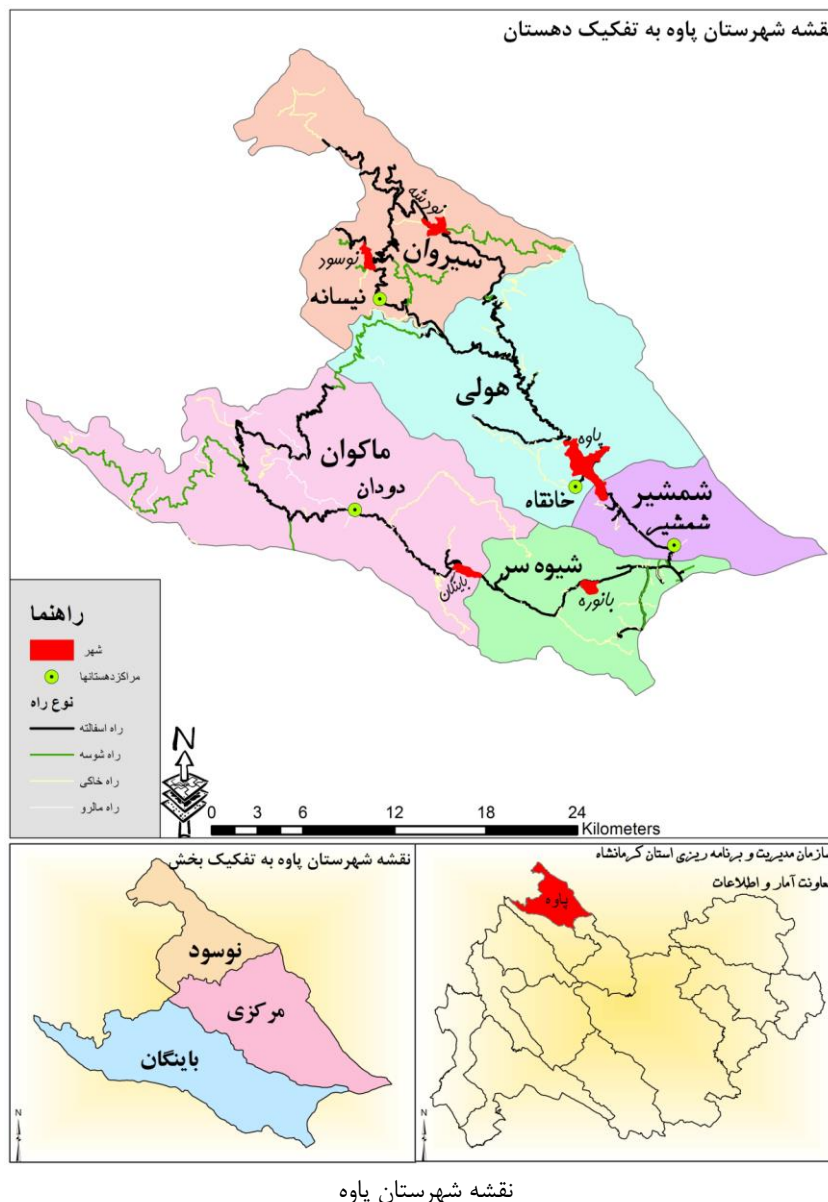
مقدمه:

بطور کلی علیرغم پیشرفت تکنولوژی و اختراع و ابداع دست افزارهای جدید در راه مقابله انسان با عوامل نامساعد طبیعی، هنوز هم در بسیاری از نقاط زمین حاکمیت ویژگیهای طبیعی بخصوص اقلیم کاملاً مشهود بوده است و تاکنون از ستیز انسان در بیابانهای گرم و یا مناطق همیشه یخبندان نتایج کافی و لازم به دست نیامده است. البته لازم به ذکر است که مراد سخن جبر جغرافیایی نیست، انسان در برخی مسائل نیز به موفقیت هایی دست یافته که او را قادر می سازد. یا به عنوان مثال بروز برخی از توفان های خطرناک را پیش بینی نماید و در حد امکان به مقابله با آن برخیزد.

بطور کلی ویژگیهای طبیعی (آب و هوا، ژئومورفولوژی و توپوگرافی) در تکوین و پیدایش سکونتگاههای انسانی، توسعه و گسترش آنها و یا عملکردهای گوناگونشان نقش به سزایی داشته است. چنانکه انسان تحسین به حکم ضرورت به دنبال دستیابی به آب، غذا و مسکن هر جا طبیعت مناسبی یافته اقامت گزیده و اجتماعات اولیه را بوجود آورده است. و این اجتماعات نیز به فراخور شرایط و ویژگیهای طبیعی در برخی موارد انسجام یافته و شکوفایی تمدنهای بزرگ را تجربه کرده اند و در بعضی شرایط نیز راه نیستی و زوال را پیموده اند. این ویژگیهای طبیعی گاه راه توسعه و پیشرفت را برای جوامع هموار می سازد (جنبه های مثبت) و زمانی نیز سد راه توسعه می شود (جنبه منفی). بنابراین شناخت ویژگیهای طبیعی یکی از ارکان اصلی در برنامه ریزیها و اجرای پروژه های عمرانی است.

نقشه استان کرمانشاه

محیط طبیعی شهرستان پاوه :

چینه شناسی و تکتونیک :

در منطقه مورد مطالعه محور چین خوردگیها و نیز گسلها و همه فرایندهای تکتونیکی همگی به موازات تر است اصلی زاگرس (شمال غرب، جنوب شرق) می باشد در این قسمت رسوبات پالئوزوئیک و مزوزوئیک و ترشیاری به طور هم شیب روی هم استقرار یافته و رسوبات حاشیه قاره ای شرق پلاتفرم عربستان را نیز تشکیل می دهد. این رسوبات در دوران سوم (پلیوسن) در اثر فشار زیاد چین خورده و تغییر شکل یافته اند.

شهرستان پاوه از نظر ساختار جزئی از زون زاگرس چین خورده می باشد، این چین خوردگی خود ناشی از فعالیتهای تکتونیک صفحه ای بوده است، بارزترین پدیده تکتونیکی پاوه استقرار تراست زاگرس می باشد که در امتداد کوه شاهو در شمال پاوه رخنمون دارد. با توجه به عملکردهای فازهای کششی و نیز فعالیت در شرق کوه شاهو و وجود تزریق های آتشفشانی دیوریت و نیز جریان هایی را شامل تراکیت،

ریولیت مبین وجود پتانسیل فعالیت تکتونیکی می باشد و عمدتاً گسل های منطقه معکوس و یا زاویه ۳۶:۹۰ به سمت شرق می باشند براساس اطلاعات آماری در چند دهه اخیر زلزله مهمی در پاوه رخ نداده به هر حال باید تمهیدات لازم در تقابل با زلزله منظور گردد.

خاک:

خاک های این حوضه عمدتاً تحت تأثیر عوامل آب و هوایی، سنگ مادر، پوشش گیاهی و ناهمورایهای زمین تشکیل شده در پروسه تشکیل خاک فرایندهای فیزیکی و شیمیایی و مکانیکی (گرما و سرما) محل تأثیر کرده و آب های جاری موجب حمل آن به پای کوهها و چاله ها گردیده است. اراضی دامنه کوهها که اکثراً دارای شیب تند و پستی و بلندیها هستند و دارای خاکهای کم عمق درشت دانه و جوان است که اصطلاحاً خاکهای آبرفتی و واریزه ای نامیده می شود و هرچه شیب دامنه ها ملایم تر شود از درشتی بافت خاک کم شده و خاکهای عمیق و ریز دانه با کمی رشته های آهکی دیده می شوند که به خاکهای قهوه ای معروفند و در طرح جامع شهر پاوه خاکهای منطقه پاوه را به چهار دسته تقسیم بندی می کنند :

- ۱- کوههای مرتفع سنگی با انتباهای تیز، متشکل از سنگهای آهکی که عمدتاً دارای پوشش گیاهی و خاک ناچیزی می باشند.
- ۲- کوههای نسبتاً مرتفع با برآمدگی سنگی در بعضی از قسمتها و دارای خاک عمیق تا نیمه عمیق اکثر متشکل از سنگهای آهکی.
- ۳- تپه هایی با پستی و بلندی متوسط تا زیاد و فرسایش متوسط عمدتاً با خاک نیمه عمیق.
- ۴- دشت های دامنه ای نسبتاً مسطح با پستی و بلندی کم، خاک عمیق با بافت سنگین بر روی مواد آهکی، بنابراین ویژگیهای خاک شناسی منطقه تقریباً منطبق با توپوگرافی آن می باشد.

پوشش گیاهی:

نظر به شرایط آب و هوایی منطقه و نفوذ توده های هوای مرطوب، در نتیجه ریزشهای جوی مناسب، پوشش گیاهی متنوع وجود دارد. از نظر طبقه بندی پوشش گیاهی (بوبک و زهری) منطقه پاوه جزء پوشش گیاهی و جنگلی نیمه مرطوب قرار می گیرد. وجود شرایطی چون موقعیت جغرافیایی، ناهموریها و جهت گیری آنها، نفوذ توده های هوای مرطوب و بارش نسبتاً فراوان سبب شده تا منطقه مورد مطالعه از پوشش گیاهی نسبتاً غنی برخوردار گردد.

جنگل:

اکثر مناطق جنگلی در دامنه ها واقع شده و بیش از ۸۰ درصد آن را درختان بلوط تشکیل می دهد. به مرور زمان که بر تراکم جمعیت و نگهداری دام بیشتر افزوده شد آثار سرشاخه کهنی به منظور تعلیف با قطع درختان جهت تهیه زغال و آتش سوزی و در نتیجه روند نابودی درختان از سالها پیش آغاز و هنوز هم ادامه دارد، گونه های غالب جنگل عبارتند از: بلوط، گلابی وحشی، بنه، زالک، بادام کوهی، انواع زبان گنجشک و انواع شیر خشت را می توان نام برد که متأسفانه در سالیان گذشته بر اثر اعمال تخریب و بهره برداریهای غیر اصولی اهالی از جنگل ها که بیشتر آن به دلیل کمبود امکانات و نبود سوخت و مصالح ساختمانی و مشکلات ناشی از جنگ، از تراکم جنگل ها کاسته شده است.

مراتع:

پوشش گیاهی از نوع علوفه های مرتعی مرغوب و خوش خوراک بوده که غذای اصلی و علوفه زمستانی دامها را تأمین می کند گیاهان غالب منطقه عبارتند از: کما، جاشیر، درمنه، لو، والک، تره وحشی، سریشم، کاسنی، کنگر، شیرین بیان، بومادران کوهی و گل شیپوری. موضوع قابل اهمیت در جنگل و مرتع آن است که در سالهای اخیر به دلیل افزایش جمعیت و چرای بیش از حد دامها تخریب آنها شدت یافته است.

ویژگیهای اقلیمی منطقه:

اقلیم این شهرستان براساس طبقه بندی کوپن، اقلیم معتدل به شمار می رود از مشخصات بارز این آب و هوا دمای گرمترین ماه سال بیش از ۱۰ و دمای سردترین ماه سال بین ۳- و ۱۸ است و با توجه به شواهد موجود، این منطقه را می توان در محدوده آب و هوایی از نوع مدیترانه ای کنجانه در فصل تابستان هیچ نوع حرکت صعودی در منطقه اتفاق نمی افتد و بیشتر در مدت تابستان شرایط خشکی بوجود می آید. در فصل زمستان نیز مراکز پرفشار جنب حاره ای به طرف استوا کشیده می شوند و راه را برای ورود بادهای غربی به این نواحی باز می کنند. به این ترتیب مسیرهای سیکلونی بسیاری وارد منطقه می شوند و با خود توده های هوای اقیانوسی قطبی و قاره ای قطبی را می آورند که بارشهای زمستانی ایجاد می کند. ورود توده هوای قاره ای قطبی در زمستان عامل رسیدن دما به زیر صفر می شود. در محدوده شهرستان پاوه اگر در رابطه با اقلیم به جزئیات تمامی محدوده مورد مطالعه توجه شود خرده اقلیم های مختلف با مقیاس کوچکتر از نظر وسعت دیده می شوند که شامل:

۱- اقلیم سرد و مرطوب؛

۲- اقلیم معتدل و مرطوب (شهر پاوه)؛

۳- اقلیم مابین معتدل مرطوب و نیمه گرمسیری؛

۴- اقلیم نیمه گرمسیری.

منابع آب :

شهر پاوه در منطقه کوهستانی قرار گرفته و شیب زمین زیاد می باشد و هر قدر شیب زیاد باشد سرعت آب بیشتر است و قدرت تخریب هم افزایش می یابد اما می توان با احداث سکو در قسمت سراسیب دامنه مانع خارج شدن آب باران و برف از منطقه شد و آب فرصت کافی برای نفوذ در خاک را پیدا کند رودخانه های زیادی در این منطقه وجود دارد از جمله رود سیروان، شمشیر و پاوه رود می باشند. پاوه رود و رودخانه شمشیر که عمده ترین منبع آبی شهر پاوه و محدوده های اطراف آن را در بر می گیرند دارای دو چشمه اصلی یکی سراب هولی در شمال شرق پاوه و دیگری چشمه شمشیر در شمال شرق و روستای شمشیر بوده که باغات بارزش گردو و زمین های اطراف پاوه و محدوده روستای شمشیر تا دسه را در برداشته و پس از پیوستن چشمه های متعدد در سطح این منطقه نهایتاً در پاسگاه دوآب در نزدیکی روستای هیروه به رودخانه سیروان می ریزند و آب آشامیدنی این شهر نیز از سر چشمه سراب هولی و چاه عمیقی در ارتفاعات واقع در پای دامنه های کوه شاهو (ویمیر) قرار دارد.

روند شکل گیری تاریخی و علل پیدایش شهر پاوه:

شهر پاوه به عنوان سکونتگاهی شهری، عمری در حدود چهار دهه (سال تأسیس شهرستان ۱۳۳۷) دارد. در طی سرشماری سال ۳۵ شهرستان پاوه به عنوان زیرمجموعه فرمانداری کل سنندج و جزو حوزه اداری سیاسی سنندج بوده است. در سال ۱۳۳۷ شهرستان فعلی پاوه به همراه شهرستانهای جوانرود، ثلاث و باباجانی و روانسر به عنوان شهرستان پاوه و اورامانات به صورت مستقل درآمد و در حوزه اداری سیاسی استان کرمانشاه قرار گرفت. در آن دوره تنها نقطه شهری، شهرستان را شهر پاوه به عنوان مرکز شهرستان تشکیل می داد. طی چهار دهه گذشته فرآیند تغییر و تحولات اداری، سیاسی در این شهرستان بسیار زیاد بوده و نهایتاً شهرستان کنونی پاوه شکل گرفت.

موقعیت نسبی شهر پاوه :

شهر پاوه در محدوده جغرافیایی ۳۵ درجه و ۲ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۳ دقیقه عرض شمالی و ۴۶ درجه و ۲۱ دقیقه تا ۴۶ درجه و ۲۳ دقیقه طول شرقی در ارتفاع ۱۵۳۰ متری از سطح دریا قرار گرفته است.

پاوه به عنوان مرکز شهرستان در ۱۲۰ کیلومتری شمال غرب مرکز استان (کرمانشاه) در منطقه کوهستانی و در پای تپه ها و دامنه های بسیار شیب دار کوه شاهو در درون شهر، چشم انداز زیبایی را خلق نموده است. در قسمت شمالی به کوه شاهو و تپه های ناهموار، از جنوب به باغات گردو، از شرق به باغات انگور دیم و روستای دوريسان و از سمت غرب با فاصله بیشتری به روستای نوریاب، دشتهای اطراف محدود می گردد.

وجه تسمیه:

در مورد وجه تسمیه شهر پاوه، چنانچه در کتب معتبر تاریخی آمده است منسوب است به (پاو) سردار یزدگرد سوم، پسر شاپور، پسر کیوس برادر انوشیروان ساسانی که جهت دفع حمله اعراب روانه این دیار می گردد و مورد استقبال مردم قرار می گیرد و به همین مناسبت نام این سردار را برای دیار خویش انتخاب کرده و بعدها کلمه پاوه به پاوه تغییر یافته است در ضمن نام پاوه در کتابهای عربی معمولاً (فاوج) آمده است.

دیدگاه دیگر که از نظر جغرافیایی و شهرسازی به واقعیت نزدیکتر است؛ بیان می دارد چون هسته اولیه شهر پاوه بر دامنه های بسیار شیب دار کوه شاهو استقرار یافته و تقریباً مانند معماری ماسوله کاملاً کوهستانی و پلکانی است و در زبان اورامی نیز به معنای ایستاده، قائم و سرپا معنی می دهد و شکل جغرافیایی و توپوگرافی شهر بدین گونه بوده و به پاوه شهرت یافته است.

ویژگی های جمعیتی شهرستان پاوه:

مساحت شهرستان پاوه ۸۰۵ کیلومترمربع می باشد و با در نظر گرفتن جمعیت ناحیه بر اساس سرشماری ۱۳۹۵ که معادل ۵۲۷۸۳ نفر می باشد، تراکم ناخالص (نسبی) ناحیه معادل ۶۵/۵ نفر در کیلومتر مربع می باشد.

جمعیت و ویژگی های آن از مهمترین عوامل تأثیرگذار و کنترل کننده الگوی پراکنش فضایی - کالبدی در چارچوب یک ساختار فضایی متعادل و بهینه است. در این ساختار، پراکنش جمعیت و عملکردهای آن در محدوده ای مشخص و با هدف ارتقاء سطح کیفیت زندگی و محیط مورد نظر است. از این رو اهمیت جمعیت به منزله کنترل کننده نظام فکری برنامه ریزی و رویکردهای آن نمایان می شود. جمعیت در برنامه ریزی های منطقه ای صرفاً عاملی برای پیش بینی های کمی و برآورد نیازها نیست، بلکه کیفیت، پراکندگی و تراکم آن مبنای سیاست گذاری ها و انتخاب راهبردهای توسعه است. رابطه جمعیت با سازمان اقتصادی ناحیه، یعنی اشتغال نیز مبتنی بر مطالعات جمعیتی است که لازم است در چارچوب مطالعات طرح آن را سازمان داد و هدایت نمود. کاربرد دیگر جمعیت و مطالعات جمعیتی دست یافتن به شاخص های توسعه است که با تخصیص خدمات و توزیع آن در سطح ناحیه فراهم می شود و از طریق مطالعات جمعیتی سلسله مراتب مراکز سکونتگاهی تعیین می شود، که از ارکان اصلی طرح جامع عمران ناحیه محسوب می شود.

ویژگیهای کالبدی شهر:

محله میرآباد که هسته اولیه شهر را قبل از سال های ۱۳۳۵ تشکیل داده، ساختاری کاملاً روستایی داشته و هنوز برخی از ویژگی های کالبدی روستایی را نیز حفظ نموده است. اغلب ساکنان این محله را، ساکنان اصلی و قدیمی (اصیل) شهر پاوه تشکیل داده اند. بعد از آن محلات سرده (هولی) محله میدان و محله فرمانداری (زواره) و بیمارستان به آرامی شروع به رشد و گسترش نمودند. سپس محلات تکره (شمال شهر) برق منطقه ای، زمین شهری (دوره جنگ) و فرهنگیان (سال های اخیر) که اغلب و بعد از انقلاب شکل گرفته اند. محله فرهنگیان و یا به عبارتی شهرک فرهنگیان که در سال های اخیر شکل گرفته به دلیل سهیم نمودن فرهنگیان در آن به این نام شهرت یافته است.

موقعیت و ویژگی های جغرافیایی و نقش آن در اقتصاد:

شرایط طبیعی این منطقه اجازه ندارد که در تمام نقاط آن مردم سکونت اختیار کنند، به طور کلی عوامل طبیعی نخستین عامل تجمع یا پراکندگی مردم این سرزمین در طول تاریخ بشمار می رود که در این میان عوامل آب و هوایی (درجه حرارت و مقدار آب) سهم قابل توجهی دارند که جمعیت را در جایی جذب و جمع و در جای دیگر از خود گریزان کرده است.

ویژگی های طبیعی در اقتصاد این شهر:

بطور کلی تنگناهای ژئومورفولوژیکی متعدد و گوناگون سه راه توسعه فیزیکی و اقتصادی این شهر شده، یک چنین تنگناهایی در وضعیت راهها نیز تأثیر گذاشته و راههای ارتباطی تنها به یک معبر آن هم عرض محدود و متغیر به تبع شرایط ناهمواری منحصر می گردد. به علاوه جاده های این شهر برای عبور و مرور خودروهایی سنگین به ویژه در فصل زمستان سخت و با دشواری قابل استفاده است. در نتیجه ورود و خروج مواد غذایی و ضروری شهر با مشکل مواجه می شود و حتی مواد غذایی فاسد شدنی و سبزیجات که باید کمترین زمان برای رسیدن به محل مصرف را داشته باشد بخاطر عوامل جوی و عدم امکانات مناسب نگهداری، زودتر از بین می روند و باعث ضرر و زیان و عدم توسعه اقتصادی می شود.

ویژگی های اقتصادی شهر:

واقع شدن شهر پاره در یک مسیر فرعی و بن بست از لحاظ ارتباطی، و شرایط و ویژگی های توپوگرافی و طبیعی، باعث ضعف و کاستی در اقتصاد شهر پاره گردیده است، اقتصاد شهر اغلب در بخش خدماتی و در جهت سرویس دهی به شهرها و روستاهای اطراف قرار دارد. شواهد نشان می دهد که اقتصاد شهر متأثر از بخش خدمات و صنعت است. این شهر از لحاظ درختان میوه غنی است شغل عمده مردم این ناحیه در گذشته باغداری و دامداری بوده و کشاورزی آن بسیار ضعیف به دلیل کمبود زمین های کشاورزی، محصولات باغی و دامی و صنایع دستی مهمترین محصولات این منطقه می باشد که هر ساله هزاران تن از این محصولات به بازارهای استان کرمانشاه و شهرستانها عرضه می شود.

بازارچه ی مرزی پاره :

به علت مرادده ی بازرگانی با کردستان عراق مخصوصاً در چند سال اخیر محصولات گوناگون خارجی از جمله انواع چای مرغوب، برنج با مارک های مختلف و قیمت های مناسب که به صورت انبوه و جزیی عرضه می شوند، وجود دارند. موز بویژه موز کلمبیا نیز به این منطقه وارد می شود. وسایل بهداشتی، آرایشی، حجم بسیار عمده ای از کالاهای وارداتی است و همچنین انواع ظروف بلوری و چینی با قیمت مناسب نیز عرضه می گردند. در صورت مساعدت و همکاری دولت، شهرستان پاره با توجه به اینکه در ۹۶ کیلومتری مرز مشترک با کشور عراق دارد می تواند منطقه ای بازرگانی صنعتی و درآمدزا باشد و حتی می تواند به عنوان یک منطقه آزاد تجاری برگزیده شود که در این صورت جاذبه اقتصادی منطقه به ویژه همراه با دیگر جاذبه های طبیعی و تاریخی منطقه باعث سرازیر شدن هزاران توریست به منطقه گردیده و در ضمن شکوفایی منطقه را به همراه دارد و جوانان را از درد کشنده ی بیکاری نجات می دهد.

کمبود امکانات عمومی جهت سرمایه گذاری :

ضعف و کمبود امکانات تفریحی، عمومی و فرهنگی در سطح شهر، زمینه را برای سرمایه گذاری در این زمینه ضروری ساخته است. با توجه به طبیعت بکر و دست نخورده محدوده (بخش مرکزی و کل شهرستان) و ساختار قدیمی و سنتی بسیاری از سکونتگاههای روستایی در این محدوده و نبود هتل، مسافرخانه و مکان های اقامتی در شهر زمینه و قابلیت لازم را برای سرمایه گذاری در این زمینه مهیا ساخته است. تقویت پایه های اقتصادی شهر به ویژه در بخش باغداری و صنایع وابسته و صنایع دستی به دلیل شرایط خاص محدوده اطراف و استعداد های فراوان بخش در این زمینه، سرمایه گذاری را توجیه پذیر می نماید.

سرویسدهی به بسیاری از سکونتگاههای روستایی سطح بخش و کل شهرستان و همچنین خدمات دهی به سکونتگاههای آن سوی مرز در کشور عراق و شهرستان های مجاور، قابلیت هایی را برای سرمایه گذاری در شهر پاوه به همراه دارد.

سرمایه گذاری بر روی احیای بافت و ساختار کالبدی شهر و تقویت زیر ساخت ها در این زمینه تا بتوان با نزدیکی به طبیعت زمینه های جذب توریسم و بازدیدکننده از شهر را فراهم ساخت.

ایجاد یک پایگاه هواشناسی پیشرفته که قطعاً در فعالیتهای اقتصادی منطقه نیز تأثیر دارد.

نتیجه گیری:

عوارض طبیعی نظیر تپه، دره و عوارض انسان ساخت مانند باغات و زمینهای کشاورزی موانع اساسی در جهت توسعه شهر به شمار می روند. توسعه شهر پاوه در جهات مختلف با موانع و محدودیت هایی روبرو است ارتفاعات و تپه های شیب دار در بخش شمال و شرق، روستای دوريسان در شرق و جنوب شرقی و باغات گردو در جنوب از موانع اسای توسعه شهر می باشد. از ویژگیهای کالبدی شهر، تراکم متوسط فضای فیزیکی شهر در بیشتر بخشها و پرشدن فضاهای خالی توسط ساخت و سازها و رسیدن به حد اشباع از جهت شمال، جنوب، قسمتهایی از شرق است همچنین محدودیتها و کمبود زمین، شرایط توپوگرافی سخت و ناهموار از تنوع بخشیدن به بافت شهری جلوگیری نموده و ساخت و ساز را هزینه بر نموده است و شیب زمین، باغات اطراف و ناهمواری بسیار توسعه شهر را جهت دهی نموده است.

ضعف مدیریت شهری و ناتوانی منابع درآمدی در جهت توسعه مطلوب و هماهنگ شهری؛

عدم توجه به شرایط محیطی و اقلیمی در احداث ساختمانها

پایین بودن کیفیت دسترسی ها (معابر) و عدم وجود عرض کافی برای معابر و به ویژه عدم وجود فضای پیاده رو کمبود خدمات و امکانات رفاهی و تفریحی به ویژه پارک و فضاهای ورزشی.

مشکل مهم دیگر این شهر موضوع حمل و نقل شهری و شبکه معابر است که این مساله به نوعی با مسئله زمین گره خورده، یکی دیگر از مشکلات شهری پاوه، توزیع نامناسب کاربری های عمومی شهری و فقدان و یا کمبود بسیاری از آنها در اغلب محلات شهر است. یکی دیگر از مشکلات کلان شهر پاوه موضوع راه ارتباطی کمربندی است. این معبر مهم در خارج از فضای ساخته شده با مشکل چندانی مواجه نیست اما در درون شهر به گره کوری تبدیل شده که ناتوان از پذیرش ظرفیت بار ترافیکی بوده و به ویژه برای وسایل نقلیه سنگین مناسب نمی باشد.

مساله سد معبر و دستفروشی به ویژه در سطح میادین اصلی و خیابانهای منتهی به آنها؛

فهرست منابع:

- ماهنامه پژوهشی آموزشی شهرداریها.
- جغرافیای اورامان از استاد محمد غریب معاذی نژاد و کیهان احمدی.
- توسعه ظرفیت های اکوتوریسم با تاکید بر ویژگیهای ژئومورفولوژیک دوره ی کارشناسی ارشد استاد لقمان رحمانی.
- کاربرد جغرافیای طبیعی در برنامه ریزی شهری و روستایی.
- خالدی مکی، مرتضی (۱۳۹۶)، ارزیابی عوامل موثر بر توسعه فیزیکی شهرها (مطالعه موردی شهر پاوه)، پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری
- اداره منابع طبیعی شهرستان پاوه.
- سازمان میراث فرهنگی شهرستان پاوه.
- سازمان میراث فرهنگی شهرستان پاوه.
- شهرداری شهرستان پاوه.
- فرمانداری شهرستان پاوه.
- ویژه نامه مدیریت استراتژیک شهری ماهنامه ۸۷.
- فصلنامه علمی ترویجی: ژئوتکنیک و مقاومت مصالح.